



www.welcomeworkproject.eu

ПРАВО НА ПРАЦЮ В ПОЛЬЩІ – ПОСІБНИК ДЛЯ БІЖЕНЦІВ

| ПРАВО НА ПРАЦЮ В ПОЛЬЩІ – ПОСІБНИК ДЛЯ БІЖЕНЦІВ

Вступ

Цей посібник створено для підтримки біженців, осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, шукачів притулку та інших осіб, які нещодавно прибули до Польщі і хочуть зрозуміти, як працювати легально. У ньому пояснюються різні види захисту, які документи потрібні та як підтвердити своє право на роботу. Мова посібника проста, щоб ним могли користуватися люди з різним рівнем володіння англійською мовою.

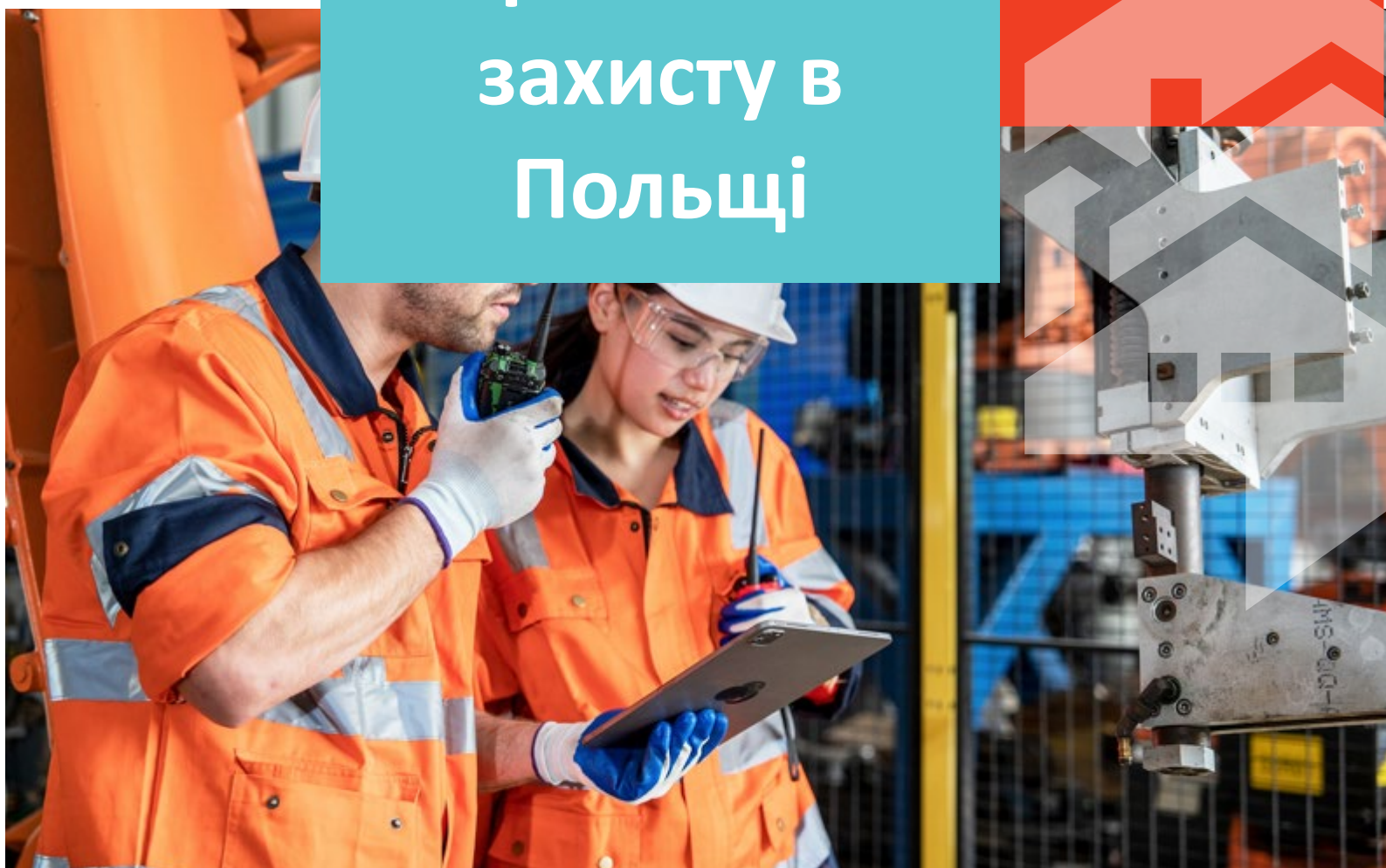
Розуміння вашого правового статусу є важливим першим кроком. У Польщі різні групи мають різні права. Визнані біженці, особи, які перебувають під субсидіарним або гуманітарним захистом, а також особи з тимчасовим захистом зазвичай мають право на роботу без окремого дозволу на роботу. Особи, які шукають притулку, можуть отримати право на роботу через шість місяців. Цей посібник допоможе вам визначити свій статус і зрозуміти, що він дозволяє вам робити.

Для роботи в Польщі потрібні певні документи, такі як посвідка на проживання, сертифікат про тимчасовий захист або спеціальний дозвіл на роботу для осіб, які шукають притулку. Роботодавці повинні перевірити ці документи перед тим, як прийняти вас на роботу. У більшості випадків процес є простим і швидким. Цей посібник пояснює, які документи вам потрібні, як забезпечити їхню дійсність та які кроки вжити, якщо ваша ситуація зміниться.

Початок роботи, як тільки ви зрозумієте свої права, може полегшити вам облаштування в Польщі. Робота сприяє стабільності, незалежності та інтеграції. Польща пропонує можливості в багатьох секторах, включаючи будівництво, логістику, готельний бізнес та сферу послуг. Цей посібник надає вам практичні кроки та надійні джерела інформації, щоб ви могли почати працювати впевнено та безпечно.

01

Розуміння різних видів правового захисту в Польщі



| Розуміння різних видів правового захисту в Польщі

Щоб легально працювати в Польщі, спочатку потрібно зрозуміти, який тип захисту ви маєте. Кожен статус передбачає різні права та обов'язки. Повні офіційні пояснення доступні на веб-сайті Управління у справах іноземців: <https://www.gov.pl/web/udsc>.

Визнаний статус біженця

Якщо польські органи влади надали вам статус біженця, ви перебуваєте під захистом польського та міжнародного права. Ви можете проживати та працювати в Польщі без дозволу на роботу. Ви отримаєте картку перебування (karta pobytu), яка підтверджує як вашу особу, так і ваше право на роботу. Більше інформації можна знайти на сайті УВКБ ООН у Польщі: <https://help.unhcr.org/poland/access-to-services-for-recognized-refugees/rights-of-recognized-refugees-in-poland/>

Субсидіарний захист

Якщо ви не відповідаєте вимогам для отримання статусу біженця, але все ще перебуваєте в небезпеці у своїй країні, ви можете отримати додатковий захист. Цей захист надає вам повний доступ до ринку праці без необхідності отримання дозволу на роботу. Ви отримаєте картку проживання, що підтверджує цей статус. Органом, який приймає рішення про надання такого захисту, є Голова Управління у справах іноземців

Гуманітарний захист

Гуманітарний захист надається з серйозних гуманітарних причин. Особи з цим статусом також мають повний доступ до роботи. Як і в разі інших форм захисту, дозвіл на проживання підтверджує ваше право на роботу.

Тимчасовий захист (в тому числі для багатьох людей з України)

Тимчасовий захист дозволяє людям, які втікають від війни або кризи, легально перебувати та працювати в Польщі. Вам не потрібен окремий дозвіл на роботу. Ви повинні пред'явити свій документ про тимчасовий захист та номер PESEL (зазвичай з позначкою «UKR»). Роботодавці можуть бути зобов'язані зареєструвати ваше працевлаштування в Інтернеті, але це їхня відповідальність. Повна інформація доступна за адресою: <https://www.gov.pl/web/udsc-en/temporary-protection>.

Особи, які шукають притулку та очікують на рішення

Якщо ви подали заявку на надання притулку, ви є особою, яка шукає притулку. Протягом перших шести місяців після подання заявки ви не можете працювати. Через шість місяців, якщо рішення все ще не прийнято, ви можете подати запит на отримання довідки, яка дозволить вам легально працювати. Отримавши цю довідку, вам не потрібний дозвіл на роботу. Більше інформації можна знайти за посиланням: AIDA (детальне пояснення) – <https://asylumineurope.org/reports/country/poland/>.

| Документи, необхідні для легальної роботи

Щоб працювати в Польщі, ви повинні пред'явити роботодавцю документи, що підтверджують як вашу особу, так і

ваше право на роботу. Конкретні документи, які вам потрібні, залежать від вашого правового статусу в Польщі. За законом роботодавці зобов'язані перевірити ці документи, перш ніж запропонувати вам роботу.

Якщо ви є визнаним біженцем або маєте додатковий чи гуманітарний захист, ваше право на роботу зазначено у вашій картці перебування, відомій як *karta robytu*. Ця картка підтверджує ваш правовий статус і надає вам повний доступ до ринку праці без окремого дозволу на роботу.

Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, ви повинні пред'явити документ, що підтверджує ваш тимчасовий захист, та ваш номер PESEL із відповідною позначкою, найчастіше «UKR». Ці документи підтверджують, що ви можете працювати в Польщі. Дозвіл на роботу не потрібен.

Якщо ви є особою, яка шукає притулку, і минуло шість місяців з моменту подання вами заяви про надання притулку, ви можете отримати спеціальне посвідчення, яке дозволяє вам працювати, поки ваша заява про надання притулку ще розглядається. Пред'являючи це посвідчення роботодавцю, ви також повинні пред'явити свій тимчасовий документ, що посвідчує особу.

Незалежно від вашого статусу, ви завжди повинні мати при собі документ, що посвідчує особу, такий як паспорт або проїзний документ. Роботодавці повинні підтвердити вашу особу та перевірити ваші документи перед тим, як ви почнете працювати.

Офіційні пояснення щодо дозволів на проживання та пов'язаних документів можна знайти на веб-сайті уряду Польщі:

MOS - Moduł Obsługi Spraw <https://mos.cudzoziemcy.gov.pl/>

Як перевірити, чи маєте ви право на роботу

Якщо ви не впевнені, чи маєте ви зараз право на роботу в Польщі, є кілька способів це перевірити. Важливо розуміти свій статус, оскільки ваше право на роботу безпосередньо залежить від виду захисту, який ви маєте, від того, як довго ви перебуваєте в Польщі, та від того, чи дійсні ваші документи.

Почніть з перевірки своєї карти перебування (*karta robytu*), якщо вона у вас є. У цьому документі чітко вказано, чи є ви визнаним біженцем, чи маєте ви додатковий захист або гуманітарний захист. Будь-яка з цих трьох форм захисту надає вам повний доступ до польського ринку праці без необхідності отримання дозволу на роботу. Якщо у вашій карті перебування вказано один із цих статусів, ви можете негайно приступити до роботи.

Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, ваше право на роботу підтверджується вашим номером PESEL, зазвичай позначеним анотацією «UKR», та вашим документом про тимчасовий захист. Роботодавці часто просять показати обидва документи. Якщо ці документи дійсні, ви можете легально працювати в Польщі, і вам не потрібно подавати заявку на будь-який додатковий дозвіл.

Якщо ви є особою, яка шукає притулку, правила дещо відрізняються. Особи, які шукають притулку, не можуть працювати протягом перших шести місяців після подання заяви про надання притулку. Щоб зрозуміти, чи маєте ви зараз право на роботу, перевірте точну дату офіційного подання вашої заяви про надання притулку. Якщо минуло шість місяців, а ви все ще не отримали остаточного рішення, ви маєте право подати заявку на отримання довідки про дозвіл на роботу. Ця довідка надає вам право працювати, поки ви чекаєте на результат розгляду вашої справи. Ви повинні пред'явити цей сертифікат разом із тимчасовим документом, що посвідчує особу, під час подання заявки на роботу.

Якщо ви все ще не впевнені у своїх правах або якщо ваші документи є нечіткими чи втратили чинність, ви можете звернутися до місцевого воєводського управління (*Urząd Wojewódzki*). Співробітники управління можуть перевірити ваш статус у системі та пояснити, які документи вам потрібні. Перелік воєводських управлінь можна знайти на офіційному урядовому веб-сайті: <https://www.gov.pl/web/gov/uw>.

Якщо ви віддаєте перевагу незалежній консультації, ви можете звернутися до надійних організацій, таких як УВКБ ООН або місцеві НУО, що надають допомогу біженцям. УВКБ ООН надає чіткі пояснення щодо права на роботу та різних статусів захисту за адресою: <https://help.unhcr.org/poland>. Ці організації можуть допомогти вам розібратися у ваших документах та підказати, що робити далі, якщо чогось бракує або щось незрозуміло.

| Що повинні робити роботодавці в Польщі

Коли роботодавець у Польщі наймає особу, яка має статус біженця або будь-яку форму міжнародного чи тимчасового захисту, процедура зазвичай є простою. Головним обов'язком роботодавця є підтвердження вашої особи та перевірка того, чи ваші документи чітко засвідчують ваше право на роботу. Конкретні кроки, які вони повинні зробити, залежать від вашого правового статусу, але в більшості випадків процес є простим і не вимагає жодних спеціальних документів.

Якщо ви маєте статус біженця, додатковий захист або гуманітарний захист, роботодавцю не потрібно подавати заяву на дозвіл на роботу від вашого імені. Ви маєте повний доступ до ринку праці і можете бути найняті на таких самих умовах, як і громадяни Польщі. Роботодавець повинен перевірити вашу картку перебування (*karta pobytu*), щоб підтвердити ваш статус, а також перевірити ваш документ, що посвідчує особу, наприклад, паспорт або проїзний документ. Після цього вас можна найняти без будь-яких додаткових процедур.

Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, роботодавцю може знадобитися зареєструвати або повідомити про ваше працевлаштування за допомогою онлайн-системи, передбаченої польським законодавством. Цей процес є швидким і є відповідальністю роботодавця, а не працівника. Вам не потрібно самостійно подавати заяву на будь-який додатковий дозвіл або заповнювати будь-які додаткові форми. Вам потрібно лише надати дійсні документи, такі як ваш номер PESEL із правильною анотацією та ваш сертифікат про тимчасовий захист.

Якщо ви є особою, яка шукає притулку, і вам було видано сертифікат про дозвіл на роботу через шість місяців, роботодавець повинен зберігати копію цього сертифіката у своїх документах. Роботодавець все одно не повинен подавати заяву на окремий дозвіл на роботу, але він повинен перевірити, чи сертифікат є дійсним і чи маєте ви також тимчасовий документ, що посвідчує особу, виданий під час процедури надання притулку.

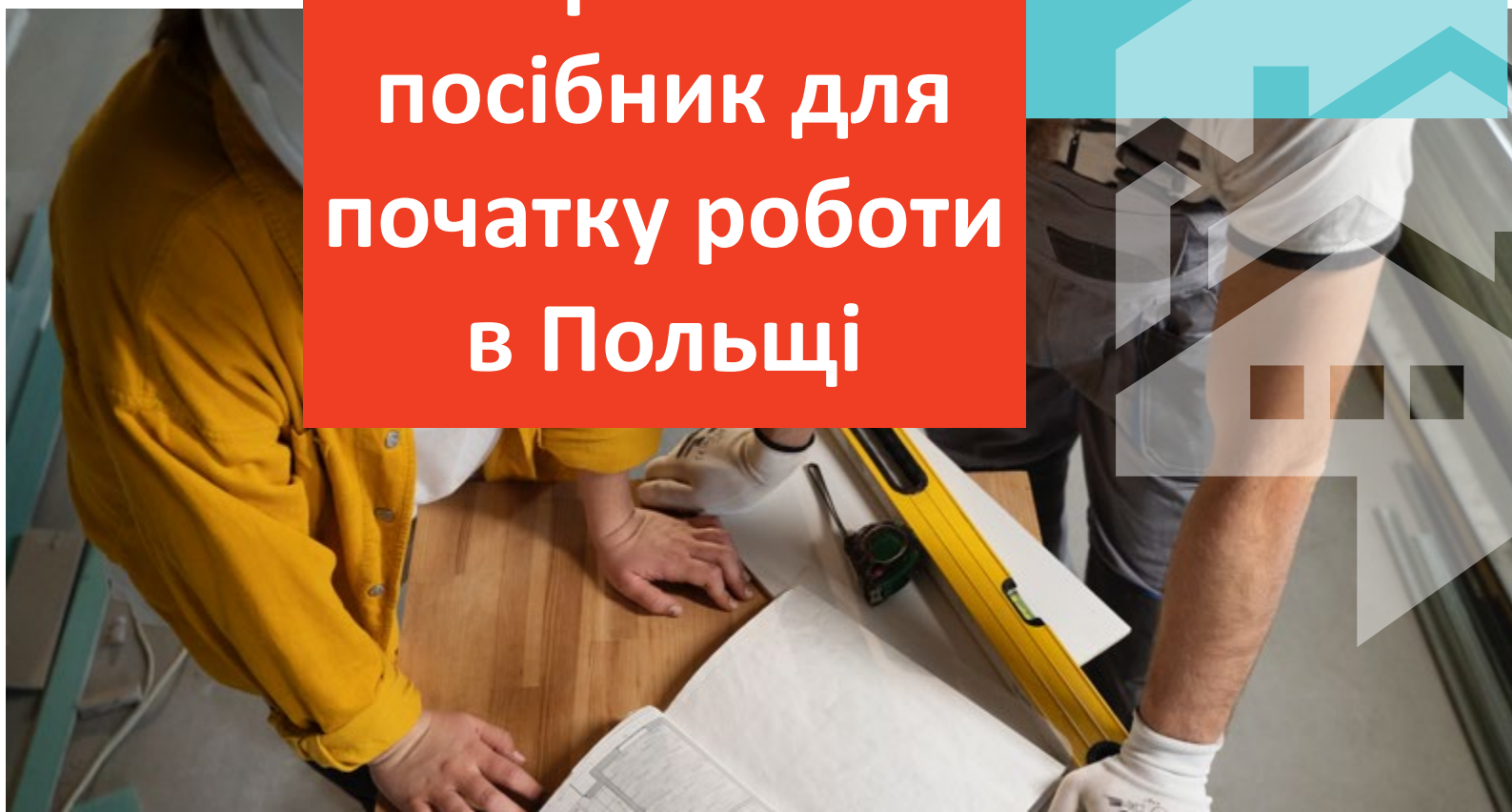
Незалежно від вашого правового статусу, всі роботодавці в Польщі повинні дотримуватися польського трудового законодавства. Це означає, що вони повинні надати вам письмовий трудовий договір, дотримуватися правил щодо робочого часу, перерв, заробітної плати, стандартів охорони праці та безпеки, а також вчасно виплачувати вам заробітну плату. Вони також повинні зареєструвати ваше працевлаштування у відповідних органах соціального страхування. Роботодавці, які не дотримуються трудового законодавства, можуть зазнати штрафних санкцій, а працівники мають право повідомляти про порушення.

Якщо ви коли-небудь сумніваєтеся, чи дотримується ваш роботодавець правил, або якщо вам потрібна інформація про ваші права на роботі, ви можете звернутися до Державної інспекції праці (*Państwowa Inspekcja Pracy – PIP*). На їхньому офіційному веб-сайті ви знайдете рекомендації кількома мовами: <https://www.pip.gov.pl>. Інспекція праці може пояснити, як має виглядати справедливий трудовий договір, як має здійснюватися виплата заробітної плати та що робити, якщо виникають проблеми з роботодавцем.

Роботодавці іноді можуть не розуміти правил найму біженців або осіб, які перебувають під тимчасовим захистом. У такому випадку ви можете направити їх до офіційної урядової інформації від Управління у справах іноземців <https://www.gov.pl/web/udsc> або Міністерства праці, або заохотити їх звернутися до центру зайнятості чи служби підтримки Zielona Linia <https://zielonalinia.gov.pl> для отримання роз'яснень.

02

**Покроковий
посібник для
початку роботи
в Польщі**



| Покроковий посібник для початку роботи в Польщі

Початок роботи в новій країні може здаватися складним, але в Польщі цей процес зазвичай є простим, якщо ви розумієте, які кроки потрібно зробити. Ці кроки стосуються біженців, осіб, які мають додатковий або гуманітарний захист, осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, та шукачів притулку, які отримали право на роботу через шість місяців. Дотримання цього посібника допоможе вам належним чином підготуватися та уникнути затримок або непорозумінь із роботодавцями.

Крок 1: Визначте свій правовий статус

Ваш правовий статус визначає ваше право на роботу, тому важливо точно знати, до якої категорії ви належите. Перевірте, чи є ви визнаним біженцем, чи маєте допоміжний захист, гуманітарний захист, перебуваєте під тимчасовим захистом або є особою, яка шукає притулку. Якщо ви не впевнені, перевірте свої документи або зверніться до місцевого воєводського управління. Перелік управлінь можна знайти за адресою: <https://www.gov.pl/web/gov/uw>.

Крок 2: Зберіть усі необхідні документи

Перш ніж подавати заявку на роботу, зберіть документи, що підтверджують вашу особу та право на роботу. Зазвичай це картка проживання, підтвердження тимчасового захисту та сертифікат PESEL, або сертифікат про дозвіл на роботу, якщо ви є особою, яка шукає притулку, після шести місяців. Роботодавці повинні перевірити ваші документи, тому їх наявність прискорить процес працевлаштування.

Крок 3: Перевірте термін дії ваших документів

Завжди перевіряйте, чи ваші документи ще дійсні. Якщо термін дії вашої карти проживання або документів про тимчасовий захист добігає кінця, подайте заявку на поновлення якомога раніше. Прострочені документи можуть завадити вам легально працювати та спричинити проблеми як для вас, так і для вашого роботодавця. Управління у справах іноземців надає інформацію щодо продовження терміну дії документів за адресами: <https://www.gov.pl/web/gov/zamelduj-sie-na-pobyt-staly-dla-cudzoziemcow-en>.

Крок 4: Зробіть копії або сфотографуйте свої документи

Роботодавці в Польщі часто зберігають копії ваших документів у своїх архівах. Корисно зробити фотокопії або зберегти чіткі фотографії ваших документів на телефоні. Це також захистить вас у разі втрати або пошкодження документів, оскільки у вас все одно залишиться запис про те, що у вас було.

Крок 5: Надайте свої документи під час подання заявки на роботу

Під час подання заявки або процесу найму покажіть роботодавцю документи, що підтверджують ваше право на роботу. Біженцям та особам, що перебувають під захистом, не потрібні дозволи на роботу, тому цих документів зазвичай достатньо. Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, роботодавцю можуть знадобитися ваші дані PESEL для простої онлайн-реєстрації.

Крок 6: Дозвольте роботодавцю виконати необхідні процедури

Після того як роботодавець ознайомиться з вашими документами, йому, можливо, доведеться виконати певні кроки залежно від вашого статусу. Наприклад, якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, йому, можливо, доведеться зареєструвати ваше працевлаштування. Це його обов'язок, а не ваш. Вам не потрібно подавати жодних заяв, якщо тільки органи влади спеціально не дадуть вам таких вказівок.

Крок 7: Почніть працювати легально

Підтримка дійсності вашого статусу

Ваше право на роботу в Польщі повністю залежить від вашого правового статусу та дійсності документів, що його підтверджують. Якщо термін дії ваших документів закінчився, вони пошкодилися або загубилися, ваше право на роботу може бути тимчасово призупинено до вирішення проблеми. Тому важливо розуміти, як підтримувати свій статус та оновлювати всі документи.

Почніть з регулярної перевірки термінів дії вашої карти проживання, документів про тимчасовий захист, сертифіката PESEL або документів, пов'язаних з наданням притулку. Ці дати зазвичай чітко вказані на документах. Не чекайте до останнього тижня, щоб поновити свій статус. Багато біженців та осіб, що перебувають під захистом, стикаються із затримками, оскільки подають заявки занадто пізно. Більшість установ дозволяють розпочати процес поновлення за кілька місяців до закінчення терміну дії, і подання заявки заздалегідь допомагає уникнути перерв у вашому праві на роботу.

Якщо ви маєте статус біженця, додатковий захист або гуманітарний захист, ви зазвичай маєте картку проживання (karta pobytu). Цю картку необхідно поновити до закінчення терміну її дії. Якщо термін дії картки добігає кінця, відвідайте воєводський офіс, щоб розпочати процедуру поновлення. Інформацію про дозволи на проживання та їх поновлення можна знайти за адресою: <https://www.gov.pl/web/gov/uslugi-dla-obywatela/#cudzoziemiec-w-polsce>.

Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, ознайомтеся з правилами, що стосуються саме вашого періоду захисту. Щодо тимчасового захисту уряд часто видає спеціальні розпорядження про продовження терміну дії та відповідні оголошення. Найточніша інформація доступна на офіційній сторінці уряду: <https://www.gov.pl/web/ochrona-en> або <https://www.gov.pl/web/udsc/zezwozenia-na-pobyt-dla-obywateli-ukrainy-objetych-ochrona-czasowa>. Роботодавці можуть попросити вас надати оновлені документи, якщо термін дії захисту зміниться.

Якщо ви є особою, яка шукає притулку, слідкуйте за терміном дії вашого тимчасового посвідчення особи та дозволу на роботу (якщо він у вас є). Ці документи також можуть мати терміни дії. Якщо вони закінчуються, вам потрібно звернутися до відповідних органів за оновленими версіями. Втрата цих документів може спричинити труднощі, тому зберігайте їх у безпечному місці.

Також важливо вчасно оновлювати ваші особисті дані. Якщо ви переїжджаєте на нову адресу, маєте новий номер телефону або змінюєте паспорт, якнайшвидше повідомте про це Воєводський офіс. Оновлення ваших даних допоможе уникнути проблем із вашим правовим статусом.

Якщо ваші документи загубилися або були викрадені, негайно повідомте про це органи влади та подайте заявку на їх заміну. Поки чекаєте на нові документи, зберігайте будь-які тимчасові підтвердження, які ви отримаєте. Роботодавці можуть попросити вас пред'явити ці документи для підтвердження вашого правового статусу.

Підтримуючи свої документи в актуальному стані, ви захищаєте своє право на роботу та уникаєте перерв у працевлаштуванні. Якщо ви відчуваєте невпевненість, ви можете звернутися за допомогою до Воєводського управління, УВКБ ООН (<https://help.unhcr.org/poland>) або місцевої організації підтримки.

Що робити, якщо ви змінюєте роботу

Зміна роботи в Польщі зазвичай є простим процесом для біженців та осіб, що перебувають під захистом, але важливо розуміти, які кроки необхідно зробити, щоб ваше працевлаштування залишалося законним. Ваше право на роботу пов'язане з вашим правовим статусом, а не з конкретним роботодавцем. З цієї причини більшість осіб, що перебувають під захистом, можуть переходити з однієї роботи на іншу без будь-яких додаткових дозволів.

Якщо ви маєте статус біженця, додатковий захист або гуманітарний захист, ви можете вільно змінювати роботодавців. На ринку праці до вас ставляться так само, як до громадянина Польщі. Це означає, що вам не потрібно подавати заявку на новий дозвіл або повідомляти будь-які органи влади, коли ви залишаєте роботу або починаєте

іншу. Коли ви починаєте нову роботу, єдина вимога — пред'явити вашому новому роботодавцю картку проживання (karta pobytu) та документ, що посвідчує особу, щоб він міг перевірити ваш статус.

Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, ви також можете змінювати роботу без дозволу на роботу. Тимчасовий захист надає вам загальний доступ до ринку праці. Однак вашому новому роботодавцю, можливо, доведеться зареєструвати ваше працевлаштування через онлайн-систему, яка є обов'язковою для працівників під тимчасовим захистом. Цей крок є швидким і є обов'язком роботодавця, а не працівника. Вам потрібно лише надати документи, що підтверджують ваш статус, такі як номер PESEL із правильною відміткою та сертифікат про захист.

Якщо ви є особою, яка шукає притулку, та маєте дозвіл на роботу (виданий після шести місяців очікування), ви можете змінювати роботодавців, доки ваш дозвіл залишається чинним. При переході на нову роботу ви повинні пред'явити новому роботодавцю як свій дозвіл, так і тимчасовий документ, що посвідчує особу. Роботодавець збереже копії цих документів для своїх записів. Вам не потрібно звертатися до органів влади або подавати заявку на новий дозвіл при зміні роботи, якщо термін дії вашого поточного дозволу не закінчується найближчим часом.

Незалежно від вашого статусу, при зміні роботи слід пам'ятати про кілька практичних моментів. Завжди просіть у попереднього роботодавця всі необхідні документи, такі як довідка про працевлаштування або звіт про заробітну плату, оскільки вони можуть стати в нагоді в майбутньому. Переконайтеся, що ваш номер телефону та контактні дані актуальні, і будьте готові надати їх новому роботодавцю.

Також важливо дбати про збереження своїх юридичних документів протягом перехідного періоду. Роботодавці повинні бачити оригінали документів, тому зберігайте їх у безпечному місці та уникайте їхнього безпідставного носіння з собою. Якщо термін дії будь-яких документів незабаром закінчується, розпочніть процедуру їхнього поновлення ще до початку роботи на новій посаді.

Якщо ви не впевнені в процедурі або стикаєтеся з труднощами під час зміні роботи, ви можете звернутися за порадою до Національної інспекції праці: <https://www.pip.gov.pl>. Ви також можете звернутися до таких організацій, як УВКБ ООН (<https://help.unhcr.org/poland>), Fundacja Ocalenie (<https://ocalenie.org.pl>) або Migrant Info Point (<https://migrant.poznan.pl>), які надають безкоштовну підтримку біженцям та мігрантам у Польщі.

| Типові ситуації та як з ними поводитися

Працюючи або шукаючи роботу в Польщі, багато біженців та осіб, які перебувають під захистом, стикаються з подібними питаннями та ситуаціями. Знання того, як реагувати, може допомогти вам уникнути проблем і почуватися впевненіше під час спілкування з роботодавцями або органами влади. Нижче наведено деякі типові ситуації та практичні поради щодо того, як з ними поводитися.

Одна з типових ситуацій — коли роботодавець просить пред'явити дозвіл на роботу. Біженці, особи, які перебувають під допоміжним або гуманітарним захистом, а також особи, які перебувають під тимчасовим захистом, не потребують дозволу на роботу. Ваша картка проживання або документи про захист вже надають вам законне право на роботу. Якщо роботодавець не впевнений у цьому, зберігайте спокій і поясніть, що ваш статус дозволяє вам працювати без будь-якого додаткового дозволу. Ви можете показати їм офіційну інформацію уряду від Управління у справах іноземців: <https://www.gov.pl/web/udsc> або інформаційну сторінку УВКБ ООН: <https://help.unhcr.org/poland>.

Інша ситуація виникає, коли роботодавці не впевнені, як найняти особу, яка перебуває під тимчасовим захистом. Це часто трапляється, оскільки правила відрізняються від інших видів дозволів на роботу. Якщо роботодавець не впевнений, ви можете вказати йому на офіційну інформаційну сторінку про тимчасовий захист: <https://www.gov.pl/web/udsc-en/temporary-protection>. Роботодавець також може звернутися за допомогою до служби підтримки праці Zielona Linia: <https://zielonalinia.gov.pl>. Пам'ятайте, що відповідальність за будь-яку необхідну реєстрацію лежить на роботодавці, а не на вас.

Деякі люди хвилюються, що зміна роботодавця може вплинути на їхнє право на роботу. Для більшості біженців та

осіб, що перебувають під захистом, право на роботу пов'язане з вашим правовим статусом, а не з вашою роботою. Ви можете переходити від одного роботодавця до іншого без будь-якого спеціального дозволу, якщо ваші документи залишаються дійсними. Особи, які шукають притулку, повинні продовжувати мати дійсне посвідчення про дозвіл на роботу, якщо воно у них є.

Ви також можете зіткнутися з ситуаціями, коли ваші документи загублені, втратили чинність або є нечіткими. Якщо термін дії ваших документів закінчився, якнайшвидше зверніться до вашого воєводського управління. Документи, що втратили чинність, можуть тимчасово позбавити вас права на роботу, доки їх не поновлять. Якщо ваші документи загублені або вкрадені, негайно повідомте про це та подайте заявку на їх заміну. Завжди зберігайте цифрові копії або фотографії своїх документів, щоб у разі потреби ви могли підтвердити свою особу та статус.

Ще однією поширеною проблемою є непорозуміння між роботодавцями та працівниками через мовний бар'єр. Якщо ви чогось не розумієте у своєму контракті або інструкціях на робочому місці, не бійтеся попросити роз'яснення. Згідно з польським трудовим законодавством, роботодавці зобов'язані переконатися, що працівники розуміють умови їхнього працевлаштування, включаючи робочий час, заробітну плату, правила охорони праці та безпеки, а також права на робочому місці. Інформацію про права працівників ви можете знайти на веб-сайті Національної інспекції праці: <https://www.pip.gov.pl>.

Якщо ви коли-небудь відчуєте, що до вас ставляться несправедливо, вас просять працювати без контракту або ви вважаєте, що ваші права порушуються, ви можете звернутися за допомогою до надійних організацій. Національна інспекція праці може надати вам поради щодо вирішення проблем на робочому місці, а безкоштовну допомогу також можна отримати в таких організаціях, як Fundacja Ocalenie (<https://ocalenie.org.pl>) або Гельсінська фундація з прав людини (<https://www.hfhr.pl>). Ці організації підтримують біженців та мігрантів, надаючи консультації з питань працевлаштування, юридичну допомогу та інформацію.

Знання того, як поводитися в таких типових ситуаціях, допоможе вам безпечно та впевнено працювати в Польщі. Маючи правильну інформацію та підтримку, ви зможете уникнути непорозумінь і захистити свої права на кожному етапі працевлаштування.

| Де отримати допомогу або додаткову інформацію

Якщо вам потрібна допомога у розумінні ваших прав на роботу, поновленні документів або вирішенні проблем із роботодавцем, у Польщі є багато надійних місць, де ви можете отримати безкоштовну та достовірну підтримку. Знання, куди звертатися, може значно полегшити процес і надати вам впевненості при вирішенні юридичних питань або питань, пов'язаних із працевлаштуванням.

Одним з найважливіших джерел інформації є **УВКБ ООН у Польщі**, Агентство Організації Об'єднаних Націй у справах біженців. На їхньому веб-сайті простими та зрозумілими словами пояснюються права визнаних біженців, осіб, які перебувають під тимчасовим захистом, та шукачів притулку. Інформацію про трудові права, документи, доступ до послуг та юридичні процедури можна знайти за адресою: <https://help.unhcr.org/poland>. УВКБ ООН також співпрацює з партнерами по всій Польщі, тому вони можуть скерувати вас до місцевих організацій, які пропонують особисту допомогу.

Уряд Польщі – Управління у справах іноземців (Urząd do Spraw Cudzoziemców) надає офіційну та актуальну інформацію про статуси захисту, дозволи на проживання, процес надання притулку та тимчасовий захист. На їхньому веб-сайті пояснюються всі види захисту та пов'язані з ними права, зокрема доступ до роботи. Офіційні рекомендації можна прочитати за адресою: <https://www.gov.pl/web/udsc>. Щодо тимчасового захисту, урядова сторінка англійською мовою надає чітку інформацію за адресою: <https://www.gov.pl/web/udsc-en/temporary-protection>.

За допомогою з питань працевлаштування, контрактів та вакансій ви можете звернутися до **Zielona Linia**, національної служби підтримки у сфері праці. Вони надають консультації щодо легального працевлаштування, прав працівників, пошуку роботи та трудових процедур. Їхній веб-сайт та телефонна лінія підтримки призначені як для

поляків, так і для іноземців: <https://zielonalinia.gov.pl>.

Якщо вам потрібна більш детальна юридична інформація про процедуру надання притулку та права осіб, які шукають притулку, **база даних AIDA – Asylum Information Database** пропонує ґрунтовні звіти про те, як польське законодавство про притулок працює на практиці. Їхній звіт про Польщу регулярно оновлюється і доступний за адресою: <https://asylumineurope.org/reports/country/poland>.

З питаннями щодо безпеки на робочому місці, контрактів, заробітної плати або обов'язків роботодавця можна звертатися до **Державної інспекції праці** (Państwowa Inspekcja Pracy – PIP). Вони надають інформацію кількома мовами та можуть пояснити, що робити, якщо ви вважаєте, що ваші права порушуються. Більше інформації можна знайти за адресою: <https://www.pip.gov.pl>.

Багато біженців також отримують цінну підтримку від місцевих неурядових організацій (НУО). Ці організації пропонують безкоштовну юридичну допомогу, соціальну підтримку, консультації з питань працевлаштування та допомогу з оформленням документів. Серед надійних організацій можна назвати такі:

- **Fundacja Ocalenie** – допомога з оформленням документів, юридичні консультації та інтеграція: <https://ocalenie.org.pl>
- **Helsinki Foundation for Human Rights** – юридична допомога мігрантам та біженцям: <https://www.hfhr.pl>
- **Caritas Polska** – гуманітарна допомога та підтримка громади: <https://caritas.pl>
- **Migrant Info Point (Познань)** – інформація та підтримка для іноземців: <https://migrant.poznan.pl>
- **Варшавський мультикультурний центр** – інформація, заходи та підтримка громади: <https://centrumwielokulturowe.waw.pl/>

Ці організації мають досвід у наданні підтримки новоприбулим і можуть допомогти вам розібратися у ваших документах, підтвердити ваш статус та супроводити вас у процедурах, пов'язаних із працевлаштуванням. Багато з них також пропонують послуги перекладу або багатомовну допомогу.

Якщо ви живете за межами великого міста, ви все одно можете отримати допомогу. Більшість воєводських управлінь мають інформаційні бюро для іноземців, а багато менших організацій співпрацюють з більшими НУО, щоб надавати регіональну підтримку. Список воєводських управлінь доступний за адресою: <https://www.gov.pl/web/gov/uw>.

Незалежно від того, який вид підтримки вам потрібен — юридична консультація, інформація про роботу, допомога з документами або роз'яснення щодо ваших прав — у Польщі є багато надійних служб. Якщо звернутися за допомогою на ранньому етапі, ви зможете уникнути проблем і забезпечити собі безпечний та легальний початок роботи.

| Поширені запитання

Багато біженців та осіб, які перебувають під захистом, мають схожі запитання щодо роботи в Польщі. Нижче наведено відповіді на деякі з найпоширеніших запитань, пояснені простою та практичною мовою.

1. Чи потрібен дозвіл на роботу, щоб працювати в Польщі?

У більшості випадків — ні. Якщо ви маєте статус біженця, додатковий захист або гуманітарний захист, вам не потрібний дозвіл на роботу. Ви маєте такі самі права на роботу, як і громадяни Польщі. Якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, вам також не потрібен дозвіл на роботу. Єдина група, якій можуть знадобитися додаткові кроки, — це особи, які шукають притулку, які повинні почекати шість місяців, перш ніж подавати заявку на отримання дозволу на роботу.

2. Чи можу я працювати повний або неповний робочий день?

Так. Ваше право на роботу не обмежує тривалість робочого часу. Ви можете працювати повний або неповний робочий день, за строковим або безстроковим контрактом, залежно від пропозиції роботодавця.

3. Чи можу я вільно змінювати роботодавців?

Так. Біженці, особи, які перебувають під додатковим або гуманітарним захистом, та особи, які перебувають під

тимчасовим захистом, можуть змінювати роботу без подання заявки на отримання нових дозволів. Особи, які шукають притулку, також можуть змінювати роботодавців, якщо їхній дозвіл на роботу є чинним.

4. Що станеться, якщо термін дії моїх документів закінчиться?

Якщо термін дії ваших документів закінчився, ваше право на роботу може бути призупинено до моменту їх поновлення. Завжди перевіряйте терміни дії документів заздалегідь і починайте процедуру поновлення у вашому воєводському управлінні до закінчення терміну. Якщо ваші документи загублені або вкрадені, негайно подайте заявку на їх заміну.

5. Чи можу я працювати, чекаючи на рішення щодо надання притулку?

Спочатку ні. Протягом перших шести місяців після подання заяви про надання притулку вам не дозволяється працювати. Через шість місяців, якщо рішення все ще не прийнято, ви можете подати заявку на отримання дозволу на роботу. Цей дозвіл дозволяє вам легально працювати, очікуючи на результат розгляду вашої справи.

6. Чи потрібно повідомляти уряд, якщо я починаю нову роботу?

Ні. Вам не потрібно повідомляти органи влади про те, що ви почали працювати на новій посаді. Однак, якщо ви перебуваєте під тимчасовим захистом, ваш роботодавець, можливо, повинен буде подати просту онлайн-декларацію. Цей крок є обов'язком роботодавця.

7. Чи безпечно працювати без контракту?

Ні. Робота без контракту може становити для вас ризик. Ви можете не отримати заробітну плату або належний захист у разі нещасного випадку. Згідно із законом, усі працівники в Польщі повинні мати письмовий контракт. Якщо роботодавець відмовляється його надати, вам слід звернутися за допомогою до Національної інспекції праці: <https://www.pip.gov.pl>.

8. Що робити, якщо я не розмовляю польською мовою?

Багато роботодавців у Польщі наймають іноземних працівників і на початку не вимагають знання польської мови. Роботодавці часто проводять навчання або надають інструкції простою мовою. Ви також можете користуватися додатками для перекладу. Деякі неурядові організації пропонують безкоштовні уроки польської мови, щоб допомогти вам легше адаптуватися.

9. Куди можна звернутися, якщо виникли проблеми на роботі?

Державна інспекція праці (Państwowa Inspekcja Pracy) може допомогти у вирішенні таких питань, як невиплата заробітної плати, небезпечні умови праці або дискримінація. Їхній веб-сайт: <https://www.pip.gov.pl>. Ви також можете звернутися за порадою до таких організацій, як Fundacja Ocalenie, Refugee.pl або УВКБ ООН.

| Практичний контрольний список для біженців, які готуються до роботи

Цей перелік допоможе вам підготуватися до легального працевлаштування в Польщі. Ви можете скористатися ним перед тим, як подавати заявки на роботу або починати нову посаду.

- З'ясуйте свій правовий статус. Переконайтеся, що ви розумієте, чи є ви визнаним біженцем, чи перебуваєте під субсидіарним або гуманітарним захистом, чи під тимчасовим захистом, чи є шукачем притулку, який очікує на рішення.
- Зберіть усі свої документи. Сюди входять ваша картка проживання, сертифікат про тимчасовий захист та підтвердження PESEL, або ваш сертифікат про дозвіл на роботу, якщо ви є особою, яка шукає притулку, після шести місяців.
- Перевірте, чи ваші документи дійсні. Перевірте дати закінчення терміну дії та, за потреби, подайте заявку

на поновлення заздалегідь. Поновлення часто займає час, тому не чекайте до останньої хвилини.

- Підготуйте документи, що посвідчують особу. Майте при собі паспорт, проїзний документ або тимчасовий документ, що посвідчує особу, оскільки роботодавці повинні підтвердити вашу особу, перш ніж запропонувати роботу.
- Зробіть копії своїх документів. Зберігайте фотокопії та чіткі фотографії на своєму телефоні. Це захистить вас у разі втрати або пошкодження документів.
- Перевірте свої контактні дані. Переконайтеся, що ваш номер телефону та адреса електронної пошти правильні та зручні для роботодавців.
- Подумайте, яку роботу ви хочете. Зважте на свої навички, досвід та те, яку роботу ви фізично здатні виконувати. Це допоможе вам подати заявку на відповідні вакансії.
- Будьте готові показати свої документи роботодавцям. Більшість працівників, які мають захист, не потребують дозволу на роботу, але роботодавці повинні підтвердити ваше право на роботу.
- З'ясуйте свої права на роботі. Ви повинні отримати належний трудовий договір та отримувати справедливую заробітну плату. Якщо ви не впевнені, можете звернутися за допомогою до Національної інспекції праці або до надійних організацій.
- Бережіть свої документи. Зберігайте їх у безпечному місці та не носіть із собою без необхідності. Якщо вони загубилися або були вкрадені, якнайшвидше подайте заявку на їх заміну.

Дотримання цього переліку допоможе вам впевнено, легально та безпечно розпочати роботу в Польщі.